

**ROMS
FLIESENDE
GRENZEN**

Ministerium für Heimat, Kommunales,
Bau und Gleichstellung
des Landes Nordrhein-Westfalen

**Archeologische
tentoonstelling
Noordrijn-Westfalen
09-2021 — 10-2022**

www.roemer.nrw

WOORD VOORAF

ROMEINS THUIS NOORDRIJN-WESTFALEN

Sinds juli 2021 staat de Nedergermaanse Limes op de Werelderfgoedlijst van UNESCO. Ik ben blij dat we deze gelegenheid kunnen aangrijpen om het fascinerende leven aan de Nedergermaanse Limes centraal te stellen bij de zevende archeologische tentoonstelling van de deelstaat Noordrijn-Westfalen 2021 / 2022.

Onder de titel 'De vloeiende grenzen van Rome' presenteren wij – samen met de musea van de Landschaftsverbände Rheinland en Westfalen-Lippe, het Landschaftsverband Lippe en de stad Keulen – in tentoonstellingen op vijf locaties spectaculaire nieuwe vondsten en actuele archeologische onderzoeksresultaten uit de Romeinse tijd in Noordrijn-Westfalen. Mediaal bewerkt, in modellen en interactieve stations komt het dagelijkse leven in de Romeinse provincies en het aangrenzende barbaricum weer tot leven. Laat u verrassen, hoe modern het Romeinse leven aan de Rijn was, zelfs vanuit huidig perspectief.

DE NEDER-GERMAANSE LIMES

De Neder-Germaanse Limes was een van de belangrijkste grenzen van het Romeinse Rijk. Hij was 400 kilometer lang en reikte van Remagen in Rijnland-Palts tot Katwijk aan de Noordzee. Langs deze riviergrens stonden talrijke forten, wachttorens en legerkampen. De steden en de diverse cultuurlandschappen die daaruit zijn voortgekomen, hebben niet alleen eeuwenlang een thuis geboden aan mensen van de meest uiteenlopende afkomst, maar zijn nu wereldwijd bekend en ware bezoekersmagneten voor jong en oud.

De Neder-Germaanse Limes maakt deel uit van een internationaal samenhangend geheel, waarvan delen reeds zijn erkend als UNESCO-werelderfgoed 'Grenzen van het Romeinse Rijk'. Daartoe behoren ook de Muur van Hadrianus en de Antonijnse Muur in Groot-Brittannië evenals de Opper-Germaans-Raetische Limes in Duitsland. In het door de UNESCO-adviesraad voor het werelderfgoed goedgekeurde concept is uitdrukkelijk vastgehouden dat

naast de opgenomen grenssectoren in Duitsland, Engeland en Schotland verdere sectoren als werelderfgoed zullen worden opgenomen.

Met zijn beduidende archeologische monumenten en vindplaatsen getuigt de Nedergermaanse Limes van een 450 jaar durende geschiedenis. Daar zijn wij in Noordrijn-Westfalen erg trots op. Ik kijk ernaar uit om het oude Rome samen met u in Noordrijn-Westfalen opnieuw te ontdekken op de locaties van 'De vloeiende grenzen van Rome' en ook op de nieuwe website 'roemer.nrw'. Daarvoor wil ik u van harte uitnodigen.

Ina Scharrenbach
Minister van Vaderland, Gemeentelijke Aangelegenheden, Bouw en Gelijkstelling van de deelstaat Noord-Rijnland-Westfalen

DE VLOEIENDE GRENZEN VAN ROME

GRENSOVERSCHRIJDING AAN DE ‚NATTE LIMES‘

De geschiedenis van de ‚natte limes‘ is meer dan de geschiedenis van een grensvorming. Aanvankelijk was de Rijn slechts een verkeersweg – in plaats van over moeilijk toegankelijk terrein te trekken was het veel gemakkelijker om snel via het water te reizen en zo de bevoorrading van de Romeinse troepen te waarborgen. Pas na de opgave van de veroveringstochten tot aan de Elbe veranderde de natuurlijke loop van de Rijn in een grens. Legerkampen en steden, havens en administratieve centra evenals een dichtbevolkt achterland vormden samen met een goed ontwikkeld netwerk van wegen de provincie Neder-Germanië.

Maar de Neder-Germaanse Limes was niet ondoordringbaar. Spectaculaire vondsten bewijzen dat er in de loop van zijn bijna 450-jarige geschiedenis niet alleen langs de Rijn, maar ook over het water heen goederen en ideeën werden uitgewisseld. De rivier was dus veel meer dan een alleen maar transportroute, een militaire grens of een administratieve lijn. Langs de Rijn en ver daarbuiten vond een voortdurende en intensieve culturele uitwisseling plaats. Vijf tentoonstellingen met verschillende thema's, op vijf verschillende locaties brengen ‚De vloeiende grenzen van Rome‘ op een boeiende manier tot leven.

5 LOCATIES 5 PER SPECTIEVEN

24-09-2021 T/M 27-02-2022

DETMOLD

30-09-2021 T/M 16-10-2022

XANTEN

25-11-2021 T/M 29-05-2022

BONN

25-03-2022 T/M 30-10-2022

HALTERN AM SEE

29-04-2022 T/M 09-10-2022

KEULEN

Vreedzaam nabuurschap, oorlogszuchtige conflicten en een grens in het midden: de Limes scheidde de Romeinse provincie van de Germaanse stammen die ten oosten van de Rijn leefden.

Vanuit Germaans perspectief vertelt het Lippische Landesmuseum Detmold boeiende verhalen over grensoverschrijdende contacten met de Romeinen. Vanaf de eerste ontmoetingen tot aan het uitvallen van het Romeinse Rijk begeleiden ons bijzondere archeologische vondsten door deze tijd.

GRENSOVERSCHRIJDING AAN DE LIMES

DETMOLD

24-09-2021 T/M
27-02-2022

Lippisches Landesmuseum
Detmold

Ameide 4 · D-32756 Detmold

www.lippisches-landesmuseum.de

DE LIMES AAN DE NEDERRIJN

XANTEN

30-09-2021 T/M
6-10-2022

Grafstenen, muntschatten, legerkampen of scheepsbouw – recente onderzoeksresultaten hebben onze kennis over de Romeinse periode aan de Nederrijn aanzienlijk uitgebreid. In het LVR-Archäologische Park Xanten

en in LVR-RömerMuseum werpen indrukwekkende originele vondsten een nieuw licht op de heiligdommen en het dagelijks leven van de legionairs en de burgerbevolking aan deze en de andere kant van de Limes. Naast de speciale tentoonstelling zijn hier een nieuw themapaviljoen over de Neder-Germaanse Limes evenals replica's van schepen te ontdekken.

LVR-Archäologischer
Park Xanten /
LVR-RömerMuseum

Trajanstraße 10 · D-46509
Xanten

www.apx.lvr.de

LVR-LandesMuseum Bonn

Colmantstr. 14-16
53115 Bonn

www.landesmuseum-bonn.lvr.de

LEVEN AAN DE LIMES

BONN

25-11-2021 T/M
29-05-2022

Reeds 2000 jaar geleden was het Rijnland een smeltkroes van een levendige en heterogene samenleving. Het LVR-LandesMuseum Bonn presenteert de verscheidenheid van mensen en culturen aan de Neder-Germaanse Limes.

Hoe woonden en werkten de mensen in de legerkampen en de civiele nederzettingen? Hoe waren de mensen met elkaar verbonden op het land, het water en ook over de ‚natte grens‘ heen? Fascinerende vondsten en een interactief model van de Limes brengen de leefomgeving aan de Neder-Germaanse Limes op aanschouwelijke wijze tot leven.

Rond de geboorte van Christus probeerden Romeinse legioenen het rijk uit te breiden naar het oosten. Ze bouwden imposante militaire bastions langs de Lippe – maar zonder blijvend succes. Het hevige verzet van de Germaanse stammen dwong de Romeinse troe-

pen terug naar de Rijn die uiteindelijk de grens van het Romeinse Rijk werd. Door spectaculaire nieuwe vondsten, de origineel-getrouwe reconstructie van een wachthuis bij de poort en de nieuwe 'Escape Room' kunnen bezoekers de Romeinse tijd in Westfalen van dichtbij beleven.

ROME IN WESTFALEN 2.0

HALTERN AM SEE

25-03-2022 T/M
30-10-2022

LWL-Römermuseum

Weseler Straße 100
D-45721 Haltern am See
www.lwl-roemermuseum-haltern.de

MiQua und das
Römisch-Germanische
Museum

te gast in het Kulturzentrum
aan de Neumarkt
Cäcilienstraße 29-33
D-50667 Keulen

ROME AAN DE RIJN

KÖLN

29-04-2022 T/M
09-10-2022

Het paleis van de stadhouder en de tempel, de stadsmuren, de boulevards en pleinen – de sporen van deze monumenten getuigen vandaag nog van het belang van het Romeinse Keulen. De metropool aan de Rijn was

een kopie van Rome en tevens hoofdstad van de provincie Neder-Germanië. Indrukwekkende archeologische vondsten getuigen van het grootse verleden van de antieke stad en het dagelijkse leven van haar inwoners. Digitale reconstructies laten Keulen weer ervaren als 'Rome aan de Rijn'.

ROMS FLIESENDE GRENZEN

Ministerium für Heimat, Kommunales,
Bau und Gleichstellung
des Landes Nordrhein-Westfalen

Uitgever

Ministerium für Heimat, Kommunales,
Bau und Gleichstellung
des Landes Nordrhein-Westfalen
Referat „Reden, Publikationen“
Jürgensplatz 1 · D-40219 Düsseldorf
Telefoon: +49 211 8618-50
E-mail: info@mhkgb.nrw.de
www.mhkgb.nrw

De flyer staat als download en als printversie onder
vermelding van het **nr. S-286** ter beschikking:
www.mhkgb.nrw/broschueren

Contact

Referat „Denkmalschutz und Denkmalpflege“
MR Thomas Schürmann
Telefoon: +49 211 8618-5662
E-mail: denkmalpflege@mhkgb.nrw.de

Design

Cyrano Kommunikation GmbH

Fotobronnen

- Cover** Vrouwelijke buste Romeins graf Weiden
© Axel Thünker DGPh, Bonn
- pag. 3 Minister Ina Scharrenbach
© MHKBG / F. Berger
- pag. 4 De Rijn in Noordrijn-Westfalen
© Tourismus NRW e.V. / Dominik Ketz
- pag. 7 Gouden hanger met muntafdruk van keizer Valentinianus I.
© Lippisches Landesmuseum / Jürgen Ihle
- pag. 8 Gevleugelde godin Victoria
© LVR-ZMB / Stefan Arendt
- pag. 9 Stenen masker van de riviergod Rhenus
© LVR-LMBonn / Jürgen Vogel
- pag. 10 Dolk
© LWL / Eugen Müsch
- pag. 11 Portretkop van keizer Domitianus
© Saša Fuis